

Lukukäsite

Keskustelujen pohjalta koonnut:
Anni Jyrinsalo, Helsingin yliopisto

LUMATIikka

Yhteistyössä / I samarbete med: LUMA-keskus Suomi | Aalto-yliopisto | Helsingin yliopisto | Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämisspalvelut HY+ | Itä-Suomen yliopisto | Oulun ammattikorkeakoulu | Oulun yliopisto | Tampereen ammattikorkeakoulu | Tampereen yliopisto | Åbo Akademi

Lukukäsitteen kehittymisestä

Lukukäsitteen kehittyminen alkaa jo varhaisesta lapsuudesta ja se jatkuu vielä alakoulun aikana. Ihmisillä on synnynnäinen kyky prosessoida lukumäärään liittyviä seikkoja jo ei-kielellisessä vaiheessa. Noin kaksi- kolmivuotiaat lapset tunnistavat ja erottavat jo pieniä lukumääriä toisistaan, vaikka eivät täysin hallitsekaan lukusanoja ja niiden yhdistämistä lukumääriin.

Seuraavaksi esitellään kevään 2019 LUMATIKKA –koulutuksen varhais- ja esiopetuksen kurssilaisten ideoita lukukäsitteeseen liittyvien taitojen opetteluun.

Oppilaiden lukumäärän laskeminen

- Jokainen sanoo jonossa/piirissä omalle kohdalleen osuvan lukumäärän oppilaiden lukumäärää laskettaessa
- Jaetaan oppilaille kortti, jossa on jokin luku. Sen jälkeen
 - kutsutaan oppilaat järjestyksessä jonoon aloittaen oppilaasta, jolla on kortissa luku yksi tai
 - annetaan oppilaiden itse muodostaa jono jaettujen korttien avulla.
- Lasketaan lasten lukumäärä jonossa sekä etu- että takaperin
- Paljonko lapsia on tänään paikalla? Kuinka monta lasta puuttuu? Paljonko olisi lapsia, jos kaikki olisivat paikalla?

Lukukäsite käytännön-askareissa ja ohjeistuksissa

- Pöydän kattaminen
 - Vie pöytään *kaksi* maitotölkkiä.
 - Kata samalle pöydälle *viisi* lautasta.
- Välineiden esiin ottaminen
 - Tuo laatikosta *kaksi* sankoa.
 - Hae lattialle *yksi* patja jne.
- Sovitaan kuinka monta lautasta ja mukia saa tiskikärryyn laittaa päällekkäin ennen seuraavaa pinoa. Kuvalliset ohjeet tiskikärryssä apuna.

Leikkejä ja pelejä

- Ketut ja kanat –hippa: Lasketaan kuinka monta kanaa kukin kettu sai lopulta kiinni. Samalla verrataan kuka sai eniten. Entä vähiten?
<https://www.wau-ry.fi/wp-content/uploads/2016/09/Alku-ja-lammittelyleikit.pdf>
- Lautapelit, joissa heitetään noppaa ja liikutaan silmäluvun verran.
- Värileikki: Kaikilla joilla on vaatteissa sinistä saavat ottaa kolme askelta eteenpäin! <https://leikkipankki.leikkipäivä.fi/Leikit/Tiedot/242>
- Nimipäiväsankareiden nimien tavuttaminen ja tavujen laskeminen
- Myrkkysieni -leikki, jossa lasketaan poistettujen esineiden lukumäärä ääneen <https://leikkipankki.leikkipäivä.fi/Leikit/Tiedot/535>

Leikkejä ja pelejä

- Numeropiirit
 - Lasketaan viiteen ja jokainen sanoo vuorollaan kohdalleen osuvan luvun. Se, joka sanoo luvun viisi, menee kyykkyy.
 - Sanotaan vuorollaan omalle kohdalle osuva luku ja esimerkiksi joka toinen tai kolmas menee aina kyykkyy.
- Oma puoli puhtaaksi –peli: Lasketaan lopuksi kummalla puolella on vähemmän palloja, eli kumpi joukkue voitti.
<https://leikkipankki.leikkipäivä.fi/Leikit/Tiedot/557>
- Kapteeni käskee –variaatio: ”Kapteeni käskee muodostamaan ryhmän, jonka jäsenillä on yhteensä neljä jalkaa!”
- Lukumäärälauluja, esimerkiksi Elefanttimarssi.

